

5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNUNA GÖRE HESAP VERME SORUMLULUĞU

Yılmaz ÖZKAN*

GİRİŞ

İyi yönetim ilkeleri arasında önemli bir yere sahip olan hesap verilebilirlik; bir kurumdaki görevlilerin, yetki ve sorumluluklarının kullanılmasına ilişkin olarak ilgili kişilere karşı cevap verebilir olma, bunlara yönelik eleştiri ve talepleri dikkate alarak bu yönde hareket etme, bir başarısızlık, yetersizlik ya da usulsüzlük durumunda sorumluluğu üzerine alma gerekliliği olarak ifade edilmektedir. Aynı şekilde hesap verilebilirlik, yöneticilere belirli bazı görevleri, bu görevleriyle ilgili kural ve standartlara uymaları konusunda bir takım sorumluluklar yüklemek anlamına gelmektedir. Bu suretle, yöneticilerin faaliyetlerine ilişkin rapor ve hesap vermekle yükümlü olduğu kişi veya organ açıkça belirlenir ve yönetici iyi performans gösterdiğinde ödüllendirilirken, yetersiz performansının sonuçlarına katlanır. Bir birimin yöneticisi emrindeki personelin yerine getirdiği faaliyetler için de hesap vermekle yükümlü tutulabilir. Aynı zamanda hesap verilebilirlik, iktidardaki kimselerin tüm vatandaşlara hizmet etme ve cevap verebilme gerekliliği olarak da tanımlanmaktadır. (İyi Yönetişimin Temel İlkeleri, 2003, 18)

Genel Olarak Hesap Verme Sorumluluğu

Mali saydamlık gibi hesap verebilirlik de iyi yönetim prensipleri arasında sayılmakta ve her düzeydeki kamu yöneticisinin sorumluluğuna teslim edilen kamu kaynağını, hukuka uygun ve verimli bir şekilde kullandığının hesabını vermesi olarak kısaca tanımlanmaktadır. (Samsun, 2003, 18)

* SMMM, Marmara Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı, Muhasebe Finansman Doktora Programı

Hemen ifade edilmelidir ki, hesap verme sorumluluğunun klasik hukuki sorumluluk veya mali sorumlulukla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Türkçede tam karşılığı olmadığı için “hesap verilebilirlik” veya “hesap verme yükümlülüğü” olarak da adlandırılan hesap verme sorumluluğu, bir cevap verme, açıklamada bulunma yükümlülüğüdür. Bu yükümlülük ilişkisinde eşit olmayan iki taraf mevcuttur. Taraflardan biri diğerine görev tevdi etmekte, diğeri de bu görevin yapılıp yapılmadığı, yapılamadıysa niçin yapılamadığı, verilen paranın nasıl harcandığı, tamamının harcanıp harcanmadığı, görevin gerektirdiği amaçlara ne ölçüde ulaşıldığı, hedeflenen sonuçları gerçekleştirmek için mümkün olan her şeyin yapılıp yapılmadığı ve geçmiş deneyimlerin ışığında nelerin iyi gittiği nelerin iyi gitmediği hususlarında cevap vermekte, durumunu açıklamakta, rapor etmektedir. Yeni kamu yönetim anlayışının çok yeni kavramlarından biri olan hesap verme sorumluluğu bir raporlama faaliyeti olup, bir görev icra etmek üzere kendilerine emanet edilen kamu kaynaklarını kullananların, kaynakları kendilerine emanet edenlere karşı, kaynakların kullanımı ve görevin nasıl yerine getirildiği hususunda açıklamada bulunma sorumluluğudur.

Hesap verilebilirlik, modern yönetimin teori ve uygulamasında anahtar bir kavramdır. Bu kavram, yöneticilere

re belirli birtakım görevlerini yerine getirmelerini ve bunlarla ilgili kural ve standartlara uymaları konusunda birtakım sorumluluklar yüklemek anlamına gelmektedir. Hesap verilebilirlik bir kurumdaki görevlilerin, yetki ve sorumlulukların kullanılmasına ilişkin olarak ilgili kişilere karşı cevap verebilir olma, bunlara yönelik eleştiri ve talepleri dikkate alarak bu yönde hareket etme ve bir başarısızlık, yetersizlik ya da durumunda sorumluluğu üzerine alma gereğidir. (Samsun, www.maliye.gov.tr/ab/turkce/governance/1.pdf)

Hesap verilebilirlik kavramı, yetki ve kaynakların hukuka, verimlilik ve etkinlik ilkelerine uygun kullanılmasına; belirlenmiş amaç ve hedeflere ulaşılmasına ilişkin sorumluluğu ifade etmektedir. Başka bir ifade ile hesap verme sorumluluğu kendilerine kamu gücü kullanma görev ve yetkisi verilenlerin bu yetkiyi yasal sınırlar içinde kullanıp kullanmadıklarının hesabını kaynakları kendilerine emanet edenlere karşı açıklamada bulunma zorunluluğu şeklinde ifade edilebilir. Daha geniş tanımda ise hesap verme sorumluluğu, üzerinde anlaşmaya varılmış tanımda ise hesap verme sorumluluğu, üzerinde anlaşmaya varılmış beklentiler ışığında, performansa yönelik sorumluluk üstlenme ve bunu açıklama yükümlülüğüne dayanan ilişkidir. Bu ifade önemli ve değerli olanın başarıldığına yada başarılmadığına

ğna yönelik açıklama yapma yükümlülüğünü belirgin hale getirmektedir. Bu tanım ilave formel yetkileri ve kaynakları talep etmeden, bunları belirlemeden yada bunlara ihtiyaç duymadan hesap verme sorumluluğunun hiyerarşik olmayan ilişkilerin özünü daha kolay biçimde saptamaktadır. Dikkati performans üzerine yöneltme hem faydanın kamuoyuna ulaşmasını hem de hizmetlerin sunumu için gerekli süreci ve hakkaniyeti kapsamaktadır. (Karaarslan, 2006,53)

Üzerinde anlaşılan beklentiler uyarınca ifade etmek üzere görev alma ve bu görevin ifa tarzını gösterme mecburiyetine dayanan hesap verme sorumluluğunun siyasal hesap verme sorumluluğu, yönetsel hesap verme sorumluluğu ve kamuoyuna karşı hesap verme sorumluluğu gibi türleri olup; parlamentonun yurttaşlara karşı, bakanların parlamentoya karşı, bakanlık üst yönetiminin bakana karşı hesap verme sorumluluğu söz konusudur. (Atiyas ve Sayın, 1997,6, Gören, 2000, 113–114)

Hesap verme, yönetim olgusunun özünde vardır ve kaynakları yöneten her kişi ve örgütsel birimin en temel yükümlülüğüdür. Hesap verme yükümlülüğünün kamu yönetiminde oluşturduğu zincir, demokrasiler bakımından doğal ve son derece elzem bir ilişki olarak kabul edilmektedir. Zira halkın kendini yönetmesi için de-

mokratik yolla seçtiği vekillerden ve onların vekili durumundaki atanmış yöneticilerden, kendilerine tevdi edilen görevlerin ifası ve kamu kaynaklarının kullanımı konularında bilgi isteme ve hesap sorma hakkı demokratik rejimin özünde bulunan bir yetkidir. Zaten demokrasinin özü de, ülkeyi yönetenlerin vatandaşlara karşı sorumlu olmaları, onlara hesap vermeleridir. (Nakit Esasından Tahakkuk Esasına, 2002, 22)

Uygulamada hesap verme sorumluluk sisteminin bir raporlama faaliyeti olarak kendini gösterdiği bilinmektedir. Sayıştay denetimleri de bu raporlarda yer alan bilgilerin doğruluğunu araştırmakta ve bir anlamda parlamentoya güvence sağlamaktadır. Bu sistemin, yani Parlamento, hükümet ve yüksek denetim kurumu arasındaki işleyişin bir üçgen şeklinde gösterilmesi konunun daha iyi anlaşılmasına yardım etmektedir. (Kaya, 2003, 244)

Hesap Verme Sorumluluğunun Çerçevesi

Demokratik yönetimlerde kamu kaynaklarının kullanımında söz ve karar sahibi olan ister seçilmiş ister atanmış olsun her yöneticinin yönetiminden dolayı hesap vermesi gerekmektedir. Hesap verme sorumluluğu, demokratik ülkelerde bir dizi yetki devrinin bir sonucu olarak açıklanmaktadır. Hesap verme yükümlülüğünün kamu yöneti-

minde oluşturduğu zincir demokrasiler bakımından doğal ve son derece elzem bir ilişki olarak kabul edilmektedir. Parlamenterlerin yurttaşlara, hükümetin parlamentoya, kamu yönetiminin hükümete karşı olmak üzere hesap verme sorumluluğu değişik süreç ve düzeylerde gerçekleşmektedir. (Karaarslan, 57)

Hesap verme yönetim olgusunun özünde vardır ve kaynakları yöneten her kişi ve örgütsel birimin en temel yükümlülüğüdür. Hesap verme yükümlülüğünün kamu yönetiminde oluşturduğu zincir demokrasiler bakımından doğal ve son derece elzem bir ilişki olarak kabul edilmektedir. Zira halkın kendini yönetmesi için demokratik yolla seçtiği vekillerinden ve onların vekili durumundaki atanmış yöneticilerden, kendilerine tevdi edilen görevlerin ifası ve kamu kaynaklarının kullanımı konularında bilgi isteme ve hesap sorma hakkı demokratik rejimin özünde bulunan bir yetkidir. Demokrasilerde bu yetkinin temel biçiminin ve asgari sınırlarının anayasa veya yasalarla düzenlenmesinin bile yersiz olacağı ileri sürülmektedir. Öte yandan, hesap verme yükümlülüğü aynı zamanda günümüz kamu yönetimleri bakımından bir çağdaşlık kriteri olarak da algılanmakta; ve yönetimde çağdaşlık ile demokrasiyi buluşturmaktadır. Zaten demokrasinin özü de, ülkeyi yönetenlerin vatandaş-

lara karşı sorumlu olmaları, onlara hesap vermeleridir (<http://www.muhasabat.gov.tr/muhasebe/reform/ref10.php>)

Başarılı hesap verme sorumluluk ilişkilerinin temel öğeleri şunlardır; (Hükümet Hesap Verme Sorumluluğu, Kanada Alberta Eyaleti Sayıştayı http://www.oag.ab.ca/htm_1/government-accountability.shtml)

- Ölçülebilir hedefler belirlenmesi ve sorumlulukların tespiti,

- Hedeflerin gerçekleştirilmesi için nelere ihtiyaç duyulduğunun planlanması,

- İşin yapılması ve gelişmenin izlenmesi,

- Sonuçların raporlanması,

- Sonuçların bir değerlendirmeye tabi tutulması ve geri bildirim sağlanması.

Parlamento ülkenin topyekün yönetiminden ötürü siyasi asile (seçmenlere/vatandaşlara) karşı hesap verme yükümlülüğü taşıyır. Zira halkın kendini yönetmesi için demokratik yolla seçtiği vekillerden ve onların vekili durumundaki atanmış yöneticilerden, kendilerine tevdi edilen görevlerin ifası ve kamu kaynaklarının kullanımı konularında bilgi isteme ve hesap sorma hakkı demokratik rejimin özünde bulunan bir yetkidir.

Bağımsız kurulların hesap verme sorumluluğunun, diğer kamu kurumlarına göre daha fazla olması gerektiği düşünülmektedir, zira; (Gülen, http://www.tesev.org.tr/etkinlik/denetim_anasayfa.php)

-Bağımsız kurullar önemli ihtiyaçlara yanıt vermek amacıyla oluşturulmuşlardır ve bu yüzden bu kurullarla ilgili beklentilerin düzeyi hayli yüksektir.

- Bağımsız kurulların faaliyet alanları uzmanlık gerektirdiğinden, kurulların zor görevlerini başarıyla yerine getirdiklerinden emin olmaya daha fazla ihtiyaç vardır.

- Bağımsız kurullar kamu yönetimindeki değişim ve yeniliği temsil etmektedir. Hantal olmayan, verimli ve etkili bir yönetimi ne ölçüde hayata geçirdiklerine ilişkin daha fazla güvenilir bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır.

- Örgüt yapıları ve insan kaynakları iyi yönetime daha uygundur. Bu anlamda daha fazla araç ve bilgi ile hesap verme sorumluluğunu yerine getirebilirler.

- Kurulların bağımsızlıkları hesap verme sorumluluğunun derecesini artıran bir başka unsurdur.

Parlamentonun bütçe aracılığıyla yürütmeye tahsis ettiği kamu fonlarının harcanmasına yönelik denetimleri gerçekleştirmesi önemli bir görevidir. Parlamentonun bu denetimi kamu kurumlarının yıllık raporlarını incelemek, bütçe gerçekleştirmelerini yasa-laştırmak ve çalışma standartlarını değerlendirmek suretiyle yerine getirdiği gibi söz konusu güvenceyi parlamento adına yüksek denetim kurumlarınınca gerçekleştirilen bağımsız ve tarafsız denetimler ile bu denetim bul-

gularını görüşmek suretiyle de yerine getirmeye çalışır. Bakanlar kendi eylemlerinden ve bakanlıkları altındaki tüm kurum ve kuruluşların faaliyetlerinden Parlamentoya karşı ferdi olarak sorumludurlar. Bakanların, aynı zamanda Bakanlar Kurulunun kararlarından ötürü kolektif sorumlulukları da vardır. Yani Bakanlar kendi bakanlıklarının işleyişinden ötürü ferdi olarak; Bakanlar Kurulu Kararlarına iştiraklerinden ötürü de diğer bakanlarla müştereken Parlamentoya hesap vermekle yükümlüdürler. (Karaarslan,58)

Siyasal hesap verme sorumluluğu Yürütmenin Parlamentoya karşı olan hesap verme sorumluluğunu ifade ederken, yönetsel hesap verme sorumluluğu, bürokrasinin bakanlara karşı olan sorumluluğunu göstermektedir. Vatandaşa karşı hesap verme sorumluluğu ise daha kompleks nitelikler taşımakta ve hem seçilmişlerin oluşturduğu parlamentonun hem de bütünüyle devletin vatandaşa karşı hesap verme sorumluluğu bulunduğu işaret etmektedir. Dolayısıyla, nelerin yapılmış ya da yapılmamış olduğu, nelerin yapılmakta olduğu ve nelerin yapılmasının planlandığı konularında açıklamalar yapılması ve gerekçeler sunulması, sorumluluğu devredenerlere sorumlulukların öngörüldüğü gibi yerine getirilip getirilmediğini değerlendirme imkânı verir. Sorumluluğu devredenler ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığını bildirmek, yaptırımlar

uygulamak veya teşvikler sağlamak isteyebilir ve yahut hataların düzeltilmesini ya da ilave güvenceler sağlanmasını talep edebilirler. (Baş, www.maliyesempozyumu.pamukkale.edu.tr/hasanbas)

5018 Sayılı Kanuna Göre Hesap Verme Sorumluluğu

Kanun asıl olarak hesap verme sorumluluğu ve şeffaflığı geliştirme amacına yönelik olarak stratejik plan, performans ölçümü, iç ve dış denetim gibi kamu yönetimi ilkeleri üzerine inşa edilmeye çalışılmıştır. 5018 sayılı Kanunun 1. maddesinde, Kanunun amaçlarından birinin hesap verebilirliği sağlamak olduğu belirtildikten sonra 8 inci maddede hesap verme sorumluluğu düzenlenmiştir. Madde ile; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmasından sorumlu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır. Kanunun 10, 11, 17, 41, 49 ve 68 inci maddelerinde de sorumluluk hükümlerine yer verilmiştir. (Karaarslan, 63)

Kanunun amacı içinde bulunan, “kaynakların etkin ve verimli kullanılması” ifadesinin, yerini bulması için uy-

gulamada performans ölçümünün yapılması gerekmektedir. Oysaki performans ölçümüyle ilgili de bir uygulama öngörülmemiştir. (Oyan, <http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org>)

Dolayısıyla, kanunun amacının sağlanması için gereken altyapı kurulamamıştır.

Hesap verilebilirlik, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli, hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmasından sorumlu olması ve yetkili mercilere hesap vermek zorundadırlar. (Akış, 2006,32)

Bu maddede hesap verme sorumluluğu, kamu mali yönetimi içerisinde görev alan her kademedeki görevli olanların, kendilerine verilen görevle sınırlı olmak üzere oldukları işlemlerden ve gerekli yerlere hesap vermekten sorumlu olmaları, şeklinde ifade edilmiştir. Sorumluluk, yaptırıma bağlanmış yetkidir. Burada belirtilen sorumluluk, olayın sonucuna göre tespit edilen bir sorumluluk şekli değildir. Yani, burada idari, mali veya cezai sorumluluklardan biri, ikisi ya da üçü kastedilmektedir. Yapılan işlemlerin sonucuna göre bu sorumluluk çeşitlerinden biri, ikisi ya da hepsini içerebilir. Dolayısıyla burada idari,

mali veya cezai sorumluluklardan yapılan mali işlemler çerçevesinde ayrı ayrı kişilerin sorumlu olması gerektiğinin belirtilmemiş olması bir eksiklik değildir.(Tosun ve Cebeci, 2006, 24)

Kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesi için, hesap verilebilirliğin sağlanması gerektiği kanunda belirtilmektedir. Yeni kamu mali yönetimi anlayışının temel odak noktası olan hesap verilebilirliğin sağlanması, esas itibariyle bir raporlama faaliyeti olarak ortaya çıkmaktadır ve kamu kaynaklarının kullanma yetkisine sahip kişilerin, kaynakları kendilerine emanet edenlere karşı, kaynakların kullanımını ve görevi nasıl yerine getirdiği konusunda açıklamada bulunma sorumluluğu olarak belirtilmektedir. (Baş, 2005, 402)

5018 Sayılı Kanunda, kamu kaynaklarının verimli ve etkin kullanılması için hesap verme sorumluluğunun sağlanması gereği ortaya çıkarken, kanunda performans kriterleriyle ve performans ölçümüyle ilgili somut değerlendirme ölçütlerinin ortaya konmamış olması da önemli bir sorun olarak belirlemektedir. (Baş, 2005,414.)

5018 sayılı Kanunda, bakanlıklarda müsteşar (Milli Savunma Bakanlığında Bakan), diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yönetici olarak tanımlanmış ve üst yöneticilerin; (Erüz ve Arcagök, 2006, 40)

-İdarelerin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından,

-Sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamak-tan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden,

-Mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesinden,

-5018 sayılı Kanunda belirtilen diğer görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden,

Bakan'a; mahalli idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu oldukları belirlenmiştir. Üst yöneticilerin, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmeleri öngörülmüştür.

5018 sayılı Kanunla getirilen stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme yaklaşımının amaç ve hedeflere dayalı performansı ön plana alan yönetim kültürünün yerleştirilmesi ve siyasi idari hesap verilebilirliğin hayata geçirilmesi açısından önemli bir düzenleme olduğu söylenebilir. Öte yandan, Kanunun 41 inci maddesi uyarınca her bir kamu idaresinin, yıllık faaliyet raporu hazırlanması, bu raporları yetkili mercilere göndermesi ve ka-

muoyuna açıklaması öngörülmüştür. Bu suretle, bütçeyle tahsis edilen kaynakları kullanarak kamu idarelerinin kurumsal amaç ve hedefleri ne ölçüde gerçekleştirdikleri kamuoyuna açıklanmış olacaktır. Faaliyet raporları, kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasına ilişkin olarak merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yönetim ve hesap verme sorumluluklarının görüşülmesinde dikkate alınacaktır. (Erüz ve Arcagök, 42)

SONUÇ

Yeni düzenleme, hesap verme sorumluluğu, stratejik plan, performans ölçümü, saydamlık, iç ve dış denetim gibi kamu yönetimi ilkeleri üzerine inşa edilmeye çalışılmaktadır. Şayet bu kavramların içi doldurulmuşsa, bunu olumlu olarak değerlendirmek gerekir. Ancak bu kavramların doğru bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı kuşkuludur. Kavramlar eksik kullanılıncaya ortaya çıkan sistemin tasarımı da tam anlamıyla anlaşılabilir değildir. Hesap verme sorumluluğu kapsamlı bir şekilde düzenlenmemiştir. Tasarımın performans denetimi ve performans raporlanması konularına yaklaşımlarının daha izahlı açıklamaya ihtiyacı vardır. Aynı şekilde denetimle ilgili düzenlemeler, genel kabul görmüş denetim standartlarıyla uyum sağlaması için daha düzenlemelere ihtiyaç vardır. Her şeyden önemlisi, nasıl bir sis-

tem değişikliğine gidildiği ve ne kadar büyük sorunlarla karşı karşıya kalacağı iyi hesaplanmalıdır. Hesap verme sorumluluğu, kendisine yetki verilenlerin ve kaynak tahsis edilenlerin bu yetkileri ve kaynakları ne kadar iyi kullandıklarını raporlama, sergileme sorumluluğu olarak tanımlanabilir. Kamu kaynaklarının iyi kullanılıp kullanılmadığı, yani verimli, etkin ve tutumlu bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunda bir kanaate ulaşabilmek için ise performans ölçümü yapılması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle hesap verme sorumluluğu en iyi şekilde performansın ölçülmesiyle ve performans ölçümü sonucu ortaya çıkan performans bilgilerinin raporlanmasıyla yerine getirilebilir. Yasanın 8.maddesinde tanımlanan hesap verme sorumluluğu anlayışı ile dünyada uygulanan hesap verme sorumluluğu anlayışı arasında fark vardır. Yasanın 10.maddesinde bakanların kaynakların verimli etkin ve tutumlu kullanılmasından dolayı parlamentoya karşı sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Hesap verme sorumluluğu böyle soyut ifadeler çerçevesinde yerine getirilemez. Hesap verme sorumluluğunun yerine getirilip getirilmediği, üzerinde mutabakata varılmış taahhütlerin, ölçülebilir hedeflerin, sonuçların ne ölçüde gerçekleştiğine göre değerlendirilmelidir. (Oyan, 2003)

KAYNAKÇA

Akış, Ercüment (2006), 5018 Sayılı Kanununun Özellikleri ve Uygulanması ile Tahakkuk Esaslı Muhasebe Sistemi, İzmir : [yayl. y.]

Atiyas, İzak ve Sayın, Şerif (1997), **Siyasi Sorumluluk, Yönetmel Sorumluluk ve Bütçe Sistemi: Bir Yeniden Yapılanma Önerisine Doğru, Gören, İhsan “Kamu Maliyesinin Yeniden Yapılandırılması ve Denetim”, Parlamento ve Sayıştay Denetimi, İstanbul: Tesev Yayınları**

Baş, Hasan “Hesap Verme Sorumluluğu ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu”, **20. Türkiye Maliye Sempozyumu, Türkiye’de Yeniden Mali Yapılanma**, Pamukkale Üniversitesi SBF Maliye Bölümü, (23 – 27 Mayıs 2005) SPA Hotel Colossae Thermal, Karahayıt – Pamukkale. (çevrimiçi erişim]

Baş, Hasan. **Hesap Verme Sorumluluğu ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu**, bilimciler.org/Yazilar_BSB/IktisatToplum14Ocak2003-Oyan.doc., s. 1. Devlet Muhasebesinde Reform Çalışmaları’’: Nakit Esasından Tahakkuk Esasına (2002), Ankara: Maliye Bakanlığı.

Erüz, Ertan ve Arcagök, Mehmet Sait (2006), **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Sistemi**, Ankara : Maliye Hesap Uzmanları Derneği.

Gülen, Fikret “Hesap Verme Sorumluluğu ve Bağımsız Kurullar”, [çevrimiçi erişim] http://www.tesev.org.tr/etkinlik/denetim_anasayfa.php

İyi Yönetişimin Temel İlkeleri (2003), Ankara : Maliye Bakanlığı Yayını

Kanada Alberta Eyaleti Sayıştay, Hükümet Hesap Verme Sorumluluğu, <http://www.oag.ab.ca/htm1/government-accountability.shtml> Şubat 1997’den çev: Yörüker Sacit.

Karaarslan, Erkan (2006), **5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Kapsamında Güncel Mali Sorunlar**, Ankara: Muhasebat Kontrolörleri Derneği Yayını.

Kaya, Safiye (2003), **Hesap Verme Sorumluluğu, Parlamento ve Sayıştay**, Ankara: **Kamu Mali Yönetimi Reformu Arenası**.

Oyan, Oğuz **Kamu Mali Yönetiminde Sözde Reform**, http://www.bagimsiz-sosyal-bilimciler.org/Yazilar_BSB/IktisatToplum14Ocak2003-Oyan.doc., s. 1.

Oyan,Oğuz (2003), “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu: Bir reform nasıl ıskalanır?”, **Dünya Gazetesi**.

Samsun, Nihal (2003), “**Hesap Verebilirlik ve İyi Yönetişim” İyi Yönetişimin Temel Unsurları** , Ankara : Maliye Bakanlığı.

Samsun, Nihal **Hesap Verilebilirlik ve İyi Yönetişim**, [www.maliye.gov.tr/ ab/turkce/governance/1.pdf](http://www.maliye.gov.tr/ab/turkce/governance/1.pdf)

Tosun, Hikmet ve Cebeci A.Uğur (2006) **5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (Açıklamalı ve Karşılaştırmalı)**, Ankara : [yayl.y.]

